

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO 2014 M. GRUODŽIO 4 D. ĮSAKIMO NR. 3D-929 „DĖL SANKCIJŲ UŽ TEISĖS AKTŲ NUOSTATŲ PAŽEIDIMUS ĮGYVENDINANT LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ PROGRAMOS PRIEMONES TAIKymo METODIKOS PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

2018 m. kovo 8 d. Nr. 3D-141
Vilnius

P a k e i ĉ i u Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikos patvirtinimo“, ir ją išdėstau nauja redakcija (pridedama).

Žemės ūkio ministras

Bronius Markauskas

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2018 m. kovo 8 d. įsakymo Nr. 3D-141
redakcija)

SANKCIJŲ UŽ TEISĖS AKTŲ NUOSTATŲ PAŽEIDIMUS ĮGYVENDINANT LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ PROGRAMOS PRIEMONES TAIKYMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodika (toliau – Metodika) nustato Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Administravimo taisyklės), nurodytų sankcijų už padarytus teisės aktų nuostatų pažeidimus (toliau – pažeidimas) pareiškėjams, paramos gavėjams ir partneriams taikymo taisyklės. Metodika turi vadovautis Žemės ūkio ministerijos valstybės tarnautojai ir Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra) valstybės tarnautojai bei darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, priimdami sprendimus dėl sankcijų taikymo.

2. Sankcijų apskaičiavimo ir taikymo tvarka už nenurodytus šioje Metodikoje pažeidimus nustatoma Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonių įgyvendinimo taisyklėse (toliau – Įgyvendinimo taisyklės). Jei Įgyvendinimo taisyklės už tokį patį pažeidimą kitaip reglamentuoja sankcijų taikymo klausimus, nei nustatyta Metodikoje, taikomos Įgyvendinimo taisyklės. Paramos gavėjui pažeidus pirkimų vykdymo tvarką, sankcijos taikomos pagal Sankcijų pareiškėjams, paramos gavėjams, pažeidusiems pirkimų vykdymo tvarką, taikymo metodiką, patvirtintą Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. BR1-83 „Dėl Sankcijų pareiškėjams, paramos gavėjams, pažeidusiems pirkimų vykdymo tvarką, taikymo metodikos patvirtinimo“. Pažeidimų tyrimo, nustatymo, sprendimų dėl sankcijų priėmimo tvarka nustatyta Teisės aktų nuostatų pažeidimų, susijusių su Europos žemės ūkio garantijų fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Europos žuvininkystės fondo priemonių įgyvendinimu, administravimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. 3D-80 „Dėl Teisės aktų

nuostatų pažeidimų, susijusių su Europos žemės ūkio garantijų fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Europos žuvininkystės fondo priemonių įgyvendinimu, administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Pažeidimų administravimo taisyklės).

3. Metodikoje vartojamos sąvokos apibrėžtos 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013 L 347, p. 320), 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL 2004 m. specialusis leidimas, 1 tomas, p. 1), 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL 2012 L 298, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2015/1929 (OL L 286, 2015 10 30, p. 1), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 640/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir dėl išmokų neskrymo arba atšaukimo sąlygų bei administracinių nuobaudų, taikomų tiesioginėms išmokoms, paramai kaimo plėtrai ir kompleksinei paramai (OL 2014 L 181, p. 48), Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme, Administravimo taisyklėse, Įgyvendinimo taisyklėse, Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-440 „Dėl Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“, Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 3D-925 „Dėl Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklių patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakyme Nr. 3D-889 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“, Pažeidimų administravimo taisyklėse.

II SKYRIUS

PAGRINDINIAI PRINCIPAI, TAIKANT SANKCIJAS

4. Pareiškėjui, paramos gavėjui ir partneriui už padarytus pažeidimus gali būti taikomos tokios sankcijos: paramos dydžio sumažinimas, paramos neskylimas, reikalavimas grąžinti visą ar dalį sumokėtos paramos, kitos poveikio priemonės. Tuo atveju, kai taikoma 100 proc. paramos sumažinimo ir (arba). paramos sumos susigrąžinimo sankcija, paramos sutartis nutraukiama. Už pažeidimus, nurodytus 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 640/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir dėl išmokų neskyrimo arba atšaukimo sąlygų bei administracinių nuobaudų, taikomų tiesioginėms išmokoms, paramai kaimo plėtrai ir kompleksinei paramai (OL 2014 L 181, p. 48), 35 straipsnio 5 ir 6 dalyse, neskiriama parama pagal tą priemonę arba už atitinkamo tipo veiksmus ištisus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus.

5. Sankcijos dydžiai yra nustatyti Metodikos priede. Tais atvejais, kai Metodikos priede yra nustatytos sankcijos ribos nuo mažiausios iki didžiausios, sankcija skiriama atsižvelgiant į pažeidimo reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą. Pažeidimo reikšmingumas visų pirma priklauso nuo jo pasekmių svarbos, atsižvelgiant į nepaisytų įsipareigojimų ar pareigų tikslus. Pažeidimo mastas pirmiausia priklauso nuo jo poveikio visam projektui, o pažeidimo trukmė nuo laiko, kurį trunka jo poveikis, arba nuo galimybės šį poveikį panaikinti pagrįstomis priemonėmis. Pažeidimo pasikartojimas nustatomas pagal tai, ar per visą 2014–2020 m. programavimo laikotarpį buvo nustatyta panašių to paties pareiškėjo, paramos gavėjo ar partnerio pažeidimų, įgyvendinant tą patį projektą ar tokią pačią priemonę, arba per pastaruosius ketverius metus buvo nustatyta panašių to paties pareiškėjo, paramos gavėjo ar partnerio pažeidimų, įgyvendinant panašią 2007–2013 m. programavimo laikotarpio priemonę.

6. Jeigu nustatomas daugiau nei vienas Metodikos priede nurodytas pažeidimas, sankcijos turi būti sumuojamos, sudedant už kiekvieną pažeidimą apskaičiuotą sankciją. Jei bendra sankcijos suma yra mažesnė nei 100,01 Eur, skiriama 100,01 Eur sankcija. Sankcija negali būti didesnė, kaip yra skirta paramos suma. Kai nustatoma, kad vienas pareiškėjo, paramos gavėjo ar partnerio padarytas pažeidimas turėjo tiesioginės įtakos kito pažeidimo padarymui, tų pažeidimų sankcijos nesumuojamos, o taikoma sankcija tik už tą pažeidimą, už kurį sankcija yra didžiausia.

7. Jei tas pats rodiklis yra ekonominį gyvybingumą apibūdinantis rodiklis ir (arba) projekto priežiūros rodiklis, ir (arba) projektų atrankos kriterijus, taikoma ta rodiklio ar kriterijaus nesilaikymo, nepasiekimo arba neišlaikymo sankcija, kuri yra didžiausia.

8. Už pirmą kartą nustatytą pakartotinį pažeidimą pagal Metodikos priedą nustatyta sankcija didinama 10 proc., už antrą kartą nustatytą pakartotinį pažeidimą pagal Metodikos priedą nustatyta sankcija didinama 20 proc., o už trečią – 30 proc. ir t. t. Pažeidimo pakartotinumą nustatomas pagal Metodikos 5 punkto nuostatas. Šis punktas netaikomas Metodikos priedo 3 punkto 5 grafos 2.2 papunktyje nurodytu atveju.

9. Tais atvejais, kai pažeidimas yra padarytas dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinių aplinkybių, sankcijos netaikomos. Tačiau išnykus nenugalimos jėgos arba išimtinėms aplinkybėms, pareiškėjai, paramos gavėjai ir partneriai privalo laikytis prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris privalo raštu informuoti Agentūrą apie nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinių aplinkybių atsiradimą ir išnykimą per 15 darbo dienų nuo tada, kai apie jas sužinojo.

10. Išimtinėmis aplinkybėmis laikomos toliau išvardytos aplinkybės, jei pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris įrodo, jog dėl jų buvimo negalėjo laikytis prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų:

10.1. pareiškėjo, paramos gavėjo ar partnerio nedarbingumas;

10.2. privalomoji karo tarnyba, kai paramos gavėjas yra fizinis asmuo arba kai fizinis asmuo yra vienintelis paramos gavėjo juridinio asmens akcininkas (ar jam prilygintas asmuo) ir vadovas;

10.3. gaisras, meteorologiniai reiškiniai, turėję didelį poveikį įsipareigojimų vykdymui;

10.4. epizootinės ligos, augalų ligos;

10.5. kompetentingų institucijų funkcijų netinkamas vykdymas;

10.6. embargas;

10.7. pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui yra pritaikyta sankcija pagal su plotais susijusią Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonę ir (arba) pagal su plotais susijusią Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonę ir (arba) sankcija už su tiesioginėmis išmokomis susijusių įsipareigojimų nevykdymą ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymą;

10.8. tiekėjų ir (arba) rangovų bankrotas, tiekėjų ir (arba) rangovų sutartinių įsipareigojimų nevykdymas, kai pateikiami įrodymai, kad pasirenkant tiekėjus ir (arba) rangovus jie buvo patikimi kontrahentai;

10.9. nuosavybės perėmimas visuomenės poreikiams.

10.10. kitos aplinkybės, turėjusios didelį poveikį įsipareigojimų vykdymui (apie šiame papunktyje nurodytų aplinkybių taikymą Agentūra iki kiekvieno mėnesio 10 d. teikia informaciją Žemės ūkio ministerijai).

11. Išimtinių aplinkybių buvimas turi būti pagrindžiamas medicininėmis pažymomis, finansiniais dokumentais, veterinarinėmis pažymomis, kitomis kompetentingų institucijų išduotomis pažymomis ar kitais lygiaverčiais dokumentais. Jei už padarytą pažeidimą gali būti skiriama didesnė kaip 10 tūkstančių Eur sankcija ir paramos gavėjas ES ir (arba) Lietuvos teisės aktų nuostatų nesilaikymą grindžia išimtinėmis aplinkybėmis, Agentūra, priimdama sprendimą dėl sankcijų taikymo, turi gauti rašytinį Žemės ūkio ministerijos pritarimą.

12. Pastebėjus, kad gali būti padarytas pažeidimas, kuris laikomas mažareikšmiu ir kurį galima ištaisyti nedelsiant, sankcijos netaikomos, o pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui pareiškama žodinė pastaba (žodinė pastaba nurodoma dokumentuose, nurodant pagrindą). Tais atvejais, kai mažareikšmio pažeidimo nedelsiant ištaisyti negalima, pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui pateikiamas rašytinis nurodymas pašalinti mažareikšmį pažeidimą ir nustatomas protingas terminas pažeidimui pašalinti, kuris gali būti pratęstas vieną kartą. Jeigu pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris nepašalina mažareikšmio pažeidimo, pakartotinai žodinė pastaba arba rašytinis nurodymas negali būti pateikiamas, o turi būti taikoma atitinkama sankcija.

13. Mažareikšmiu pažeidimu laikomas pažeidimas, kuriuo nepadaryta finansinė žala ES bendrajam biudžetui ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, o padaryta žala konkrečia teisės norma saugomoms vertybėms yra labai nedidelė. Pažeidimai, kurie laikomi mažareikšmiais, administruojant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų priemones, bei jų kriterijai nustatomi Agentūros direktoriaus įsakymu, raštu gavus Žemės ūkio ministerijos pritarimą.

14. Sankcijas taikančių Agentūros darbuotojų teisės ir pareigos, sankcijų taikymo procedūros tvirtinamos Agentūros direktoriaus įsakymais.

Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikos priedas

SANKCIJŲ DYDŽIŲ, KAI NUSTATYTI PAŽEIDIMAI DĖL REIKALAVIMŲ IR ĮSIPAREIGOJIMŲ NESILAIKYMO PAGAL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ PROGRAMOS PRIEMONES, SĄVADAS

Nr.	Pažeidimas	Pažeidimo esmė / turinys	Taikoma sankcija ir jos dydis / ribos	Pastabos / išaiškinimai
1	2	3	4	5
1.	Ekonominį gyvybingumą apibūdinančių rodiklių reikšmių nesilaikymas	1. Paramos gavėjas, išskyrus 2 punkte nurodytose Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonių veiklų srityse dalyvaujančius paramos gavėjus, projekto kontrolės laikotarpiu neatitinka Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m.	1. Jei paramos gavėjas, išskyrus 2 punkte nurodytose Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonių veiklų srityse dalyvaujančius paramos gavėjus, projekto kontrolės laikotarpiu neatitinka Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse nurodytos grynojo pelningumo rodiklio reikšmės: 1.1. sankcija už tuos finansinius metus, kuriais pateiktas mokėjimo	Jeigu Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonių įgyvendinimo taisyklėse (toliau – Įgyvendinimo taisyklės) nėra reikalavimo atitikti ekonominį gyvybingumą apibūdinančių rodiklių, sankcija netaikoma.

		liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-440 „Dėl Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklės) nurodytos grynojo pelningumo rodiklio reikšmės. 2. Paramos gavėjas, pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“, „Parama smulkiesiems ūkiams“ ir „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“, priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ įgyvendinęs verslo planą,	prašymas, netaikoma; 1.2. jei rodiklis nepasiektas pirmą kartą po 1.1 papunktyje nurodytų metų, sankcija netaikoma; jei rodiklis nepasiektas antrą kartą, taikoma 10 proc. paramos susigrąžinimo sankcija nuo paramos sumos; jei rodiklis nepasiektas trečią kartą, taikoma 20 proc. sankcija nuo paramos sumos; jei rodiklis nepasiektas ketvirtą kartą, taikoma 70 proc. sankcija nuo paramos sumos. 2. Jei paramos gavėjas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“, „Parama smulkiesiems ūkiams“ ir „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“, priemonės	
--	--	---	---	--

		neatitinka Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse nurodytos grynojo pelningumo rodiklio reikšmės (skaičiuojama vieną kartą įgyvendinus verslo planą).	„Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ įgyvendinęs verslo planą neatitinka Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse nurodytos grynojo pelningumo rodiklio reikšmės, taikomas paramos susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos.	
2.	Nepasiekti projekto priežiūros rodikliai (kurie vertinami kiekvienais metais po įgyvendinto projekto pabaigos)	Paramos gavėjas nepasiekia bet kurio paramos paraiškoje (verslo plane) numatyto projekto priežiūros rodiklio	Paramos susigrąžinimas	1. Jei nepasiekiami projekto arba verslo plano (priemonėms, pagal kurias įgyvendinamas tik verslo planas) priežiūros rodikliai, sankcija skaičiuojama priklausomai nuo nustatytos neatitikties priežiūros rodikliams nuokrypio (planas lyginamas su faktu, t. y. paramos paraiškoje ir (arba) verslo plane numatytas pasiekti rodiklis lyginamas su faktiškai pasiektu): 1.1. kai nuokrypis nuo 30 proc. iki 50 proc. imtinai – 0,5 proc. nuo išmokėtos paramos sumos; 1.2. kai nuokrypis nuo 51 proc. iki 70 proc. imtinai – 10 proc. nuo išmokėtos paramos sumos; 1.3. kai nuokrypis nuo 71 proc. iki 85 proc. imtinai – 25 proc. nuo išmokėtos paramos sumos; 1.4. kai nuokrypis daugiau kaip 86 proc. – 50 proc. nuo išmokėtos paramos sumos. 2. 1 punkte nurodyta sankcija skiriama atsižvelgiant

				į metus, kai buvo padarytas pažeidimas: jei projekto priežiūros rodiklis nepasiektas ir (arba) neišlaikytas pirmaisiais projekto arba verslo plano kontrolės metais, skiriama 100 proc. 1 punkte nurodyto dydžio sankcija, jei antraisiais – 80 proc., jei trečiaisiais – 60 proc., jei ketvirtaisiais – 40 proc., jei penktaisiais – 20 proc. 1 punkte nurodyto dydžio sankcija. 3. Jei galutinis mokėjimo prašymas pateiktas iki liepos 1 d., sankcija už projekto priežiūros rodiklių nepasiekimą taikoma už kalendorinius metus, einančius po galutinio mokėjimo prašymo pateikimo metų, ir visus kitus metus per projekto kontrolės laikotarpį, o jei galutinis mokėjimo prašymas pateiktas po liepos 2 d., sankcija už projekto priežiūros rodiklių nepasiekimą taikoma už antrus po mokėjimo prašymo pateikimo einančius kalendorinius metus ir visus kitus metus per projekto kontrolės laikotarpį (ši nuostata netaikoma Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritims „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“, „Parama smulkiesiems ūkiams“ ir „Parama ekonominės veiklos pradžiai kaimo vietovėse“ ir projektams, kurių paraiškos pateiktos pagal supaprastintas Įgyvendinimo taisykles).
3.	Nepasiekti ir (arba) neišlaikyti projekto atrankos kriterijai	Paramos gavėjas nepasiekia ir (arba) neišlaiko projekto atrankos kriterijų.	Paramos sumažinimas ir (arba) arba susigražinimas nuo paramos sumos.	Jei Įgyvendinimo taisyklėse nustatyti projektų atrankos kriterijai nepasiekti ir (arba) neišlaikyti iki projekto arba verslo plano įgyvendinimo ir (arba) kontrolės laikotarpio pabaigos, sankcijos dydis apskaičiuojamas tokia tvarka:

				1. Nustatomas atrankos balų pokytis pagal formulę: $D=A-P-K$ D – atrankos balų pokytis A – paramos gavėjo surinktų atrankos kriterijų balų skaičius P – pagal kvietimą pereinamas atrankos kriterijų balų skaičius (pagal kvietimą mažiausią atrankos balų skaičių surinkusios paraiškos, kuriai buvo skirta parama, atrankos balų skaičius) K– visų nepasiektų arba neišlaikytų atrankos kriterijų balų skaičius $K=k_1+k_2+k_3+\dots$ k – nepasiekto arba neišlaikyto atrankos kriterijaus balų skaičius 2. Jei $D<0$: 2.1. Sankcija apskaičiuojama pagal formulę procentais nuo paramos sumos: $S = \frac{-D}{P} * 100 \text{ proc.}$ 2.2. Jei nustatoma, kad paramos gavėjas projektų atrankos kriterijų nepasiekia ir (arba) neišlaiko daugiau kaip vieną kartą, už antrą kartą nustatytą pažeidimą sankcija didinama – prie pagal 2.1 papunktį apskaičiuotos sankcijos papildomai pridedama 10 proc. nuo išmokėtos paramos sumos, už trečią – 20 proc., ketvirtą – 30 proc. ir t. t. Tokiu atveju netaikomos Metodikos 8 punkto nuostatos. 3. Jei $D \geq 0$, taikomas 0,5 proc. sankcija nuo paramos sumos 4. Jei atrankos kriterijus nepasiektas ir (arba)
--	--	--	--	--

				neišlaikytas pirmą kartą antraisiais projekto arba verslo plano kontrolės metais, pagal 2.1 papunktį ir 3 punktą apskaičiuota sankcija mažinama 20 proc., jei trečiaisiais – 40 proc., jei ketvirtaisiais – 60 proc., jei penktaisiais – 80 proc. Jei nustatoma, kad paramos gavėjas projekto atrankos kriterijų nepasiekia ir (arba) neišlaiko daugiau kaip vieną kartą, sankcijos mažinimas netaikomas.
4.	Pavėluotai pateiktas mokėjimo prašymas	Paramos gavėjas nepateikė mokėjimo prašymo per paramos paraiškoje ir (arba) paramos sutartyje nustatytą terminą	Paramos sumažinimas 0,5 proc. nuo mokėtinos sumos už kiekvieną pavėluotą darbo dieną.	Paramos gavėjui nepateikus mokėjimo prašymo per paramos paraiškoje ir (arba) paramos sutartyje nustatytą terminą, paramos suma mažinama 0,5 proc. nuo mokėtinos sumos už kiekvieną pavėluotą darbo dieną. Pavėluotai teikiami mokėjimo prašymai priimami 60 darbo dienų nuo paramos paraiškoje / paramos sutartyje nustatytos datos, jei Įgyvendinimo taisyklėse nėra nustatyto kito termino. Vėliau pateikti mokėjimo prašymai nepriimami.
5.	Nepateiktas mokėjimo prašymas	Paramos gavėjas nepateikia mokėjimo prašymo ar prašymų per 60 darbo dienų nuo paramos paraiškoje ir (arba) paramos sutartyje nustatytos datos	Paramos sumažinimas 100 proc. mokėjimo prašymo sumos arba paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos	1. Paramos sumažinimo 100 proc. mokėjimo prašymo sumos sankcija taikoma, jei paramos gavėjas įrodo, kad, nepateikus mokėjimo prašymo, bus pasiekti nustatyti projekto tikslai. 2. Jei paramos gavėjas neįrodo, kad, nepateikus mokėjimo prašymo, bus pasiekti nustatyti projekto tikslai, taikomas 100 proc. paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas. 3. Taikant sankciją turi būti atsižvelgiama į paramos gavimo sąlygų nesilaikymo atvejų reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą, todėl, remiantis 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 640/2014, kuriuo papildomos Europos

				Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir dėl išmokų neskirimui arba atšaukimo sąlygų bei administracinių nuobaudų, taikomų tiesioginėms išmokoms, paramai kaimo plėtrai ir kompleksinei paramai (OL 2014 L 181, p. 48), 35 str. 5 d., gali būti taikoma papildoma sankcija – paramos gavėjui neskiriama parama pagal tą priemonę arba už atitinkamo tipo veiksmus ištikus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus.
6.	Prašoma paramos suma daugiau kaip 10 proc. viršija paramos gavėjui mokėtiną sumą	Paramos gavėjo prašoma paramos suma daugiau kaip 10 proc. viršija paramos gavėjui mokėtiną sumą	Paramos sumažinimas abiejų sumų (t. y. prašomos paramos sumos ir mokėtinės sumos) skirtumu	Jeigu Agentūra, išnagrinėjusi paramos gavėjo mokėjimo prašymą, nustato, kad jame prašoma paramos suma daugiau kaip 10 proc. viršija paramos gavėjui mokėtiną sumą, nustatytą išnagrinėjus mokėjimo prašymo pagrįstumą, mokėtina paramos suma turi būti sumažinama tų abiejų sumų skirtumu, išskyrus atvejus, kai paramos gavėjas įrodo, kad ne dėl jo kaltės buvo įtraukta reikalavimų neatitinkanti suma.
7.	Gauta parama neviešinama	Paramos gavėjas nevykdo gautos paramos viešinimo	Paramos sumažinimas (projekto arba verslo plano įgyvendinimo laikotarpiu) 1 proc. nuo skirtos paramos sumos arba paramos susigrąžinimas (projekto arba verslo plano kontrolės laikotarpiu) 0,5	1. Jei pažeidimas nustatomas projekto arba verslo plano (priemonės, pagal kurias įgyvendinamas tik verslo planas) įgyvendinimo laikotarpiu (pateikus mokėjimo prašymą), mokėjimo prašymas nekompensuojamas tol, kol nebus įgyvendintos viešinimo priemonės, nustatytos Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m.

			proc. nuo išmokėtos paramos sumos	gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 3D-925 „Dėl Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinio taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Viešinio taisyklės). Jei per Agentūros nustatytą laikotarpį viešinio priemonės neįgyvendinamos, taikoma 1 proc. paramos sumažinimo sankcija nuo skirtos paramos sumos, pakartotinai prašant įgyvendinti Viešinio taisyklėse nustatytas viešinio priemones. 2. Jei pažeidimas nustatomas projekto arba verslo plano (priemonės, pagal kurias įgyvendinamas tik verslo planas) kontrolės laikotarpiu, taikoma 0,5 proc. paramos susigrąžinimo sankcija nuo išmokėtos paramos sumos ir pakartotinai prašoma įgyvendinti Viešinio taisyklėse nustatytas viešinio priemones.
8.	Reikiamos ir (arba) prašomos informacijos ar dokumentų neteikimas	Paramos gavėjas ir (arba) partneris nepateikia Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Administravimo taisyklės)	Paramos sumažinimas arba susigrąžinimas nuo paramos sumos	1. Jei paramos gavėjui neišmokėta paramos suma – mokėjimo prašyme nurodytos išlaidos nekompensuojamos tol, kol nebus pateikti Administravimo ir (arba) Įgyvendinimo taisyklėse ir (arba) paramos sutartyje nurodyti dokumentai ar informacija, ir paramos gavėjui ir (arba) partneriui siunčiamas raštas, įpareigojant per 20 darbo dienų pateikti dokumentus ar informaciją. Jei per šį terminą dokumentai ar informacija nepateikiami, paramos suma mažinama 0,5 proc. nuo paramos sumos už kiekvieną pavėluotą darbo dieną. Jei nurodyti dokumentai ar informacija nepateikiami per 60 darbo dienų, parama mažinama 100 proc. nuo paramos sumos.

		ir (arba) Įgyvendinimo taisyklėse ir (arba) paramos sutartyje nurodytų dokumentų ar informacijos (išskyrus atvejus, kai paramos gavėjas Agentūrai neteikia galutinės projekto įgyvendinimo ataskaitos, užbaigto projekto metinės ataskaitos, kaip yra numatyta Įgyvendinimo taisyklėse). Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris per 10 d. d. nepraneša apie draudžiamąjį įvykį, susijusį su už paramos lėšas įsigytu turtu. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris nepraneša apie bet kurių duomenų, nurodytų paramos paraiškoje ir (arba) paramos sutartyje, pasikeitimus, taip pat apie savo rekvizitų pasikeitimus, įskaitant susijusių įmonių ir (arba) partnerinių įmonių atsiradimą.		2. Jei paramos gavėjui išmokėta paramos suma – taikomas 0,5 proc. paramos susigrąžinimas nuo išmokėtos paramos sumos ir paramos gavėjas ir (arba) partneris įpareigojamas pateikti informaciją ar dokumentus iš naujo. 3. Jei nustatoma, kad pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris, norėdami gauti paramą, nepateikė būtinės informacijos paramai gauti, parama sumažinama ir (arba) parama susigrąžinama 100 proc. ir taikoma papildoma sankcija – neskiriama parama pagal tą priemonę arba už atitinkamo tipo veiksmus ištisus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus, remiantis reglamento Nr. 640/2014 35 str. 6 d.
--	--	---	--	---

9.	Projekto arba verslo plano įgyvendinimo ir (arba) kontrolės laikotarpiu pakeistas remiamos veiklos pobūdis, tikslai ar įgyvendinimo sąlygos, kai tokie veiksmai pakenkia pradiniam projekto tikslams; nutraukta projekte numatyta veikla ar ji perkelta už Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (toliau – Programa) įgyvendinimo teritorijos ribų; parduotas ar kitaip perleistas, perduotas (nuoma, panauda ir kt.) turtas, įsigytas iš paramos lėšų.	Paramos gavėjas ir (arba) partneris projekto arba verslo plano įgyvendinimo ir (arba) kontrolės laikotarpiu pakeičia remiamos veiklos pobūdį, tikslus ar įgyvendinimo sąlygas, kai tokie veiksmai pakenkia pradiniam projekto tikslams; nutraukia projekte numatytą veiklą (jei projekto arba verslo plano kontrolės laikotarpiu gamybinė veikla (prekių ar paslaugų kūrimas) nutraukiama dėl netyčinio bankroto, sankcija netaikoma) ar ją perkelia už Programos įgyvendinimo (Lietuvos Respublikos) teritorijos ribų (jei paramos gavėjas nepriskiriamas prie smulkiojo ar vidutinio verslo subjektų arba jei Žemės ūkio fondo kaimo plėtrai įnašas mokamas kaip valstybės pagalba, sankcija už gamybinės veiklos perkėlimą už ES ribų taikoma 10 metų nuo	Paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos / proporcingai laikotarpiui, kuriuo reikalavimai nebuvo įvykdyti, skirtos paramos už parduotą ar kitaip perleistą paramos lėšomis įsigytą turtą dalies susigrąžinimas / proporcingai laikotarpiui, kuriuo reikalavimai nebuvo įvykdyti, išmokėtos paramos sumos susigrąžinimas	1. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris pakeičia remiamos veiklos pobūdį, tikslus ar įgyvendinimo sąlygas, kai tokie veiksmai pakenkia pradiniam projekto tikslams; nutraukia projekte numatytą veiklą ar perkelia veiklą už Programos įgyvendinimo teritorijos ribų; parduoda ar kitaip perleidžia, perduoda (nuoma, panauda ir kt.) visą turtą, įsigytą iš paramos lėšų: 1.1. projekto arba verslo plano įgyvendinimo laikotarpiu – taikomas paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos; 1.2. projekto arba verslo plano kontrolės laikotarpiu, taikomas proporcingai laikotarpiui, kuriuo reikalavimai nebuvo įvykdyti, išmokėtos paramos sumos susigrąžinimas (sankcija skaičiuojama pagal tai, kiek per visą kontrolės laikotarpį nebuvo vykdomi įsipareigojimai kalendorinėmis dienomis). Jei projekto arba verslo plano kontrolės laikotarpiu gamybinė veikla (prekių ar paslaugų kūrimas) nutraukiama dėl netyčinio bankroto, sankcija netaikoma. Jei paramos gavėjas nepriskiriamas prie smulkiojo ar vidutinio verslo subjektų arba jei Žemės ūkio fondo kaimo plėtrai įnašas mokamas kaip valstybės pagalba, sankcija už gamybinės veiklos (prekių ar paslaugų kūrimas) perkėlimą už ES ribų taikoma 10 metų nuo galutinio mokėjimo. 2. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris parduoda ar kitaip perleidžia, perduoda (nuoma, panauda ir kt.)
----	--	---	--	--

		galutinio mokėjimo); parduoda ar kitaip perleidžia, perduoda (nuoma, panauda ir kt.) turtą, įsigytą iš paramos lėšų.		dalį turto, įsigyto iš paramos lėšų: 2.1. projekto arba verslo plano įgyvendinimo laikotarpiu – taikomas skirtos paramos už parduotą ar kitaip perleistą turtą dalies susigrąžinimas, jei paramos gavėjas ir (arba) partneris įrodo, kad su likusiu turtu bus pasiekti numatyti projekto tikslai arba kad projekto tikslai yra jau pasiekti. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris neįrodo, kad su likusiu turtu bus pasiekti numatyti projekto tikslai arba kad projekto tikslai yra jau pasiekti, taikomas paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos; 2.2. projekto arba verslo plano kontrolės laikotarpiu – taikomas proporcingai laikotarpiui, kuriuo reikalavimai nebuvo įvykdyti, skirtos paramos už parduotą ar kitaip perleistą turtą dalies susigrąžinimas (sankcija skaičiuojama pagal tai, kiek per visą kontrolės laikotarpį nebuvo vykdomi įsipareigojimai kalendorinėmis dienomis), jei paramos gavėjas ir (arba) partneris įrodo, kad su likusiu turtu bus pasiekti numatyti projekto tikslai arba kad projekto tikslai yra jau pasiekti. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris neįrodo, kad su likusiu turtu bus pasiekti numatyti projekto tikslai arba kad projekto tikslai yra jau pasiekti, taikomas proporcingai laikotarpiui, kuriuo reikalavimai nebuvo įvykdyti, išmokėtos paramos sumos susigrąžinimas.
10.	Įkeistas turtas, kuriam įsigyti buvo suteikta	Paramos gavėjas projekto įgyvendinimo, verslo plano	Paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas	1. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris įkeičia už paramos lėšas įgytą turtą, kai pagal Įgyvendinimo

	parama, kai Įgyvendinimo taisyklės to neleidžia / nenumato, arba negavus Agentūros sutikimo	įgyvendinimo ir (arba) kontrolės laikotarpiu įkeičia turtą, kuriam įsigyti buvo suteikta parama, kai Įgyvendinimo taisyklės to neleidžia / nenumato arba paramos gavėjas projekto arba verslo plano kontrolės laikotarpiu be rašytinio Agentūros sutikimo įkeičia turtą, kuriam įsigyti buvo suteikta parama, kai Įgyvendinimo taisyklės leidžia tai daryti.	nuo paramos konkrečiai investicijai.	taisyklės tokio turto įkeitimas galimas gavus Agentūros sutikimą ir Agentūra sutikimą būtų davusi, bet tokio sutikimo paramos gavėjas ir (arba) partneris neprašė – taikoma 0,5 proc. sankcija nuo paramos konkrečiai investicijai. 2. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris įkeičia už paramos lėšas įgytą turtą, kai tokio turto įkeitimas pagal Įgyvendinimo taisyklės galimas gavus Agentūros sutikimą, bet tokio sutikimo paramos gavėjas ir (arba) partneris nustatyta tvarka nebūtų gavęs ir neprašė arba prašė ir gavo neigiamą atsakymą – taikoma 10 proc. sankcija nuo paramos konkrečiai investicijai (jei įkeitimas nedaro neigiamos įtakos projekto veiklos tikslams bei uždaviniams), kitu atveju – taikoma 100 proc. sankcija nuo paramos konkrečiai investicijai. 3. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris įkeičia už paramos lėšas įgytą turtą, kai Įgyvendinimo taisyklės to neleidžia / nenumato, taikoma 25 proc. sankcija nuo paramos konkrečiai investicijai (jei įkeitimas nedaro neigiamos įtakos projekto veiklos tikslams bei uždaviniams), kitu atveju – taikoma 100 proc. sankcija nuo paramos konkrečiai investicijai.
11.	Pastatų, statinių ir (arba) patalpų nuomos, panaudos ar kito teisėto naudojimosi jais sutartis neįregistruota Nekilnojamojo turto registre, jei toks reikalavimas nustatytas	Jei pastatai, statiniai, patalpos, į kuriuos investuojama ir (arba) kuriuose numatyta vykdyti projektą, nepriklauso pareiškėjui nuosavybės teise ir yra nuomojami ar kitaip	Paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas 0,5 proc. nuo paramos konkrečiai investicijai	Pažeidimas nustatomas, kai projekto įgyvendinimo bei kontrolės laikotarpiu, po projekto patikros vietoje ar kitaip paaiškėjus, kad patalpų nuomos, panaudos ar kito teisėto naudojimosi jais sutartis neįregistruota Nekilnojamojo turto registre. Visais atvejais vertinama, ar yra užtikrintas teisėtas naudojimasis tais pastatais. Nustačius pažeidimą,

	Įgyvendinimo taisyklėse	jais naudojamasi, o pastatų, statinių ir (arba) patalpų nuomos, panaudos ar kito teisėto naudojimosi jais sutartis neįregistruota Nekilnojamojo turto registre		siunčiamas raštas, įpareigojant paramos gavėją per 30 darbo dienų sutartį įregistruoti Nekilnojamojo turto registre ir apie tai informuoti Agentūrą. Jei per šį terminą sutartis neįregistruojama Nekilnojamojo turto registre, taikoma sankcija ir pakartotinai siunčiamas raštas, įpareigojant paramos gavėją per 30 darbo dienų sutartį įregistruoti Nekilnojamojo turto registre. Sankcija taikoma ir įpareigojimas paramos gavėjui siunčiamas tol, kol sutartis nebus įregistruota.
12.	Projekto arba verslo plano įgyvendinimo ir (arba) kontrolės laikotarpiu pakeista projekto įgyvendinimo vieta	Paramos gavėjas ir (arba) partneris pakeitė projekto įgyvendinimo vietą, kai Įgyvendinimo taisyklės to neleidžia / nenumato arba be rašytinio Agentūros sutikimo pakeitė projekto įgyvendinimo vietą, kai Įgyvendinimo taisyklės leidžia tai daryti	Paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas nuo paramos sumos	1. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris pakeitė projekto įgyvendinimo vietą, kai projekto vietos pakeitimas pagal Įgyvendinimo taisyklės galimas gavus Agentūros sutikimą, bet tokio sutikimo paramos gavėjas ir (arba) partneris neprašė – taikomas paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 10 proc. nuo paramos sumos. 2. Jei paramos gavėjas ir (arba) partneris pakeitė projekto įgyvendinimo vietą, kai Įgyvendinimo taisyklės to neleidžia / nenumato, taikomas paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 25 proc. nuo paramos sumos, išskyrus atvejus, nurodytus 3 ir 4 punktuose. 3. Jei projekto įgyvendinimo vietos pakeitimas neatitinka tinkamumo gauti paramą sąlygų ir reikalavimų, taikomas paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos; 4. Jei projekto įgyvendinimo vietos pakeitimas susijęs su ūkio ar valdos perleidimu ir (arba) savininkų pasikeitimu, taikomas paramos

				sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos.
13.	Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris nesudaro sąlygų ir neleidžia asmenims, turintiems teisę tai daryti, atlikti patikrų vietoje ir (arba) patikrinti, kaip vykdoma veikla po paramos suteikimo	Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas ir (arba) partneris nesudaro sąlygų ir neleidžia asmenims, turintiems teisę tai daryti, atlikti patikrų vietoje ir (arba) patikrinti, kaip vykdoma veikla po paramos suteikimo	Paramos neskryrimas arba paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos	1. Kai pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris nesudaro sąlygų atlikti patikros per 14 kalendorinių dienų terminą nuo įspėjamojo registruoto laiško, kuriuo prašoma sudaryti sąlygas patikrai atlikti, gavimo, parama neskiriama arba susigrąžinama visa išmokėta paramos suma, t. y. taikoma 100 proc. sankcija. 2. Taikant sankciją turi būti atsižvelgiama į paramos gavimo sąlygų nesilaikymo atvejų reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą, todėl, remiantis reglamento Nr. 640/2014 35 str. 5 d., gali būti taikoma papildoma sankcija – paramos gavėjui ir (arba) partneriui neskiriama parama pagal tą priemonę arba už atitinkamo tipo veiksmus ištikus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus.
14.	Paramos gavėjas ir (arba) partneris nevykdo įsipareigojimų, susijusių su dokumentų saugojimu	Paramos gavėjas ir (arba) partneris pažeidžia norminiuose teisės aktuose ar paraiškoje / paramos sutartyje nustatytą dokumentų saugojimo tvarką	Paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 0,5 proc. nuo paramos sumos	Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktų nustatyta tvarka paramos gavėjas ir (arba) partneris turi fiksuoti visas ūkines ir kitas operacijas, susijusias su projekto vykdymu, ir saugoti su šiomis operacijomis bei su projekto įgyvendinimu susijusius visus dokumentus ne trumpiau kaip 10 metų nuo paramos sutarties pasirašymo dienos, vadovaudamasis Bendrųjų dokumentų saugojimo terminų rodykle, patvirtinta Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. V-100 „Dėl Bendrųjų dokumentų

				saugojimo terminų rodyklės patvirtinimo“. Jei patikros vietoje metu nustatoma, kad paramos gavėjas nesilaiko vienos ar kelių dokumentų saugojimo tvarkos nuostatų: 1. Dokumentai nėra išsaugomi tokį terminą, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 19 straipsnyje, kuriame nurodoma, kad, patvirtinus finansines ataskaitas, apskaitos dokumentai ir apskaitos registrai saugomi laikantis Archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų dokumentų saugojimo terminų; 2. Dokumentai nėra išsaugomi tokį terminą, kaip nustatyta teisės aktuose, reglamentuojančiuose projektų įgyvendinimą, ar paramos paraiškoje / sutartyje. 3. Neužtikrina, kad turimi elektroniniai ir kiti dokumentai, prie kurių prieinama tik specialios įrangos priemonėmis, išliktų autentiški, patikimi ir prieinami visą jų saugojimo laiką, jei paramos gavėjas tai gali užtikrinti.
15.	Įsipareigojimų, susijusių su turto draudimu, nevykdymas (turto draudimo fakto nepagrindimas)	Paramos gavėjas ir (arba) partneris visiškai ar iš dalies nevykdo paramos sutarties sąlygų ar paramos paraiškoje, Įgyvendinimo taisyklėse nurodytų įsipareigojimų, susijusių su turto, kuriam įsigyti ar sukurti buvo suteikta	Paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas nuo pradinės pripažinto tinkamu finansuoti kiekvieno atskirai neapdrausto turto vertės (pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų	Taikomi tokie sankcijų dydžiai, kai turtas yra neapdraustas: 1. Nuo 30 iki 120 kalendorinių dienų – 0,5 proc. (nuo pradinės pripažinto tinkamo finansuoti neapdrausto turto vertės); 3. Nuo 121 iki 240 kalendorinių dienų – 1 proc. (nuo pradinės pripažinto tinkamo finansuoti neapdrausto turto vertės); 4. Nuo 241 iki 365 kalendorinių dienų – 2 proc. (nuo

		parama, draudimu (nepateikia visų susijusių dokumentų, nepagrindžia turto draudimo fakto ir kt.)	programos priemonės „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos srities „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“ veiklą „Asbestinių stogų dangos keitimas“, sankcija taikoma nuo mokėtinės / išmokėtos paramos sumos)	pradinės pripažinto tinkamo finansuoti neapdrausto turto vertės); 5. Daugiau kaip 366 kalendorinės dienos – sankcijos dydis yra 4 proc. (nuo pradinės pripažinto tinkamo finansuoti neapdrausto turto vertės). Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos srities „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“ veiklą „Asbestinių stogų dangos keitimas“, sankcija taikoma nuo mokėtinės / išmokėtos paramos sumos.
16.	Paramos gavėjas ir (arba) partneris projekto arba verslo plano įgyvendinimo laikotarpiu nustojo vykdyti projektą, negali visiškai pasiekti nustatytų projekto uždavinių, tikslų (išskyrus netyčinio bankroto atvejį)	Paramos gavėjas ir (arba) partneris projekto arba verslo plano įgyvendinimo laikotarpiu nustojo vykdyti projektą, negali visiškai pasiekti nustatytų projekto uždavinių, tikslų (išskyrus netyčinio bankroto atvejį)	Paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos	Taikant sankciją turi būti atsižvelgiama į paramos gavimo sąlygų nesilaikymo atvejų reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą, todėl, remiantis reglamento Nr. 640/2014 35 str. 5 d., gali būti taikoma papildoma sankcija – paramos gavėjui ir (arba) partneriui neskiriama parama pagal tą priemonę arba už atitinkamo tipo veiksmus ištikus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus.

17.	Paramos gavėjas ir (arba) nepradeda vykdyti projekto per paramos skyrimo ir naudojimo sąlygose nustatytą, su Agentūra suderintą terminą arba nesilaiko nustatyto, su Agentūra suderinto projekto įgyvendinimo grafiko, kai taikoma (išskyrus, kai pavėluotai pateikiamas mokėjimo prašymas)	Paramos gavėjas ir (arba) partneris nepradeda vykdyti projekto per paramos skyrimo ir naudojimo sąlygose nustatytą terminą arba nesilaiko nustatyto projekto įgyvendinimo grafiko (išskyrus, kai pavėluotai pateikiamas mokėjimo prašymas)	Paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas nuo paramos sumos.	1. Paramos gavėjui ir (arba) partneriui nepradėjus vykdyti projekto per paramos skyrimo ir naudojimo sąlygose nustatytą, su Agentūra suderintą terminą, taikytina sankcija – 100 proc. paramos sumažinimas nuo paramos sumos. 2. Paramos gavėjui ir (arba) partneriui nesilaikant projekto įgyvendinimo grafiko taikytina sankcija – 0,5 proc. paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas nuo paramos sumos. 3. Taikant sankciją turi būti atsižvelgiama į paramos gavimo sąlygų nesilaikymo atvejų reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą, todėl, remiantis reglamento Nr. 640/2014 35 str. 5 d., gali būti taikoma papildoma sankcija – paramos gavėjui ir (arba) partneriui neskiriama parama pagal tą priemonę arba už atitinkamo tipo veiksmus ištikus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus. 4. Numatytos sankcijos taikomos tik atlikus patikrą projekto įgyvendinimo vietoje ir įsitikinus, kad paramos gavėjas ir (arba) partneris nepradėjo vykdyti projekto arba nesilaiko projekto įgyvendinimo grafiko.
18.	Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris, teikdamas paramos paraišką, mokėjimo prašymą, kasmetinį prašymą,	Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris, teikdamas paramos paraišką, mokėjimo prašymą, kasmetinį prašymą, projekto	Paramos neskyrimas arba paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos	Taikant sankciją, pareiškėjui, paramos gavėjui arba partneriui taikoma ir papildoma sankcija – neskiriama parama pagal tą priemonę arba už atitinkamo tipo veiksmus ištikus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus, remiantis

	projekto ataskaitą ar kitus dokumentus, sąmoningai pateikia neteisingą informaciją arba sąmoningai nuslepia informaciją, turinčią reikšmės sprendimo suteikti paramą ir (arba) išmokėti paramos lėšas priėmimui arba tinkamai paramos paraiškos ir projekto kontrolei vykdyti	ataskaitą ar kitus dokumentus, sąmoningai pateikia neteisingą informaciją arba sąmoningai nuslepia informaciją, turinčią reikšmės sprendimo suteikti paramą ir (arba) išmokėti paramos lėšas priėmimui arba tinkamai paramos paraiškos ir projekto kontrolei vykdyti		reglamento Nr. 640/2014 35 str. 6 d.
19.	Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris nesudaro finansinių ataskaitų arba kompetentinga institucija nustato, kad pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris nesilaiko reikalavimo (įsipareigojimo) tvarkyti buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus	Kai projekto įgyvendinimo ar kontrolės laikotarpiu nustatoma, kad pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris nesudaro finansinių ataskaitų arba kompetentinga institucija nustato, kad pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris nesilaiko reikalavimo (įsipareigojimo) tvarkyti buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus	Paramos sumažinimas ir (arba) susigrąžinimas nuo paramos sumos	1. Jei pareiškėjui ir (arba) paramos gavėjui nėra išmokėta parama, taikoma 0,5 proc. paramos sumažinimo sankcija nuo skirtos paramos sumos. 2. Jei paramos gavėjui yra išmokėta parama, taikomas paramos susigrąžinimas 10 proc. nuo išmokėtos paramos sumos.

20.	Paramos gavėjas, įgyvendindamas projektą arba verslo planą, sukūrė neteisėtas sąlygas gauti paramą	Kai, vadovaujantis Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 3D-889 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“ (kai pagal Įgyvendinimo taisyklės ji taikoma) projekto arba verslo plano įgyvendinimo ir (arba) kontrolės laikotarpiu nustatoma, kad paramos gavėjas, įgyvendindamas projektą, sukūrė neteisėtas sąlygas gauti paramą	Paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos	Taikant sankciją turi būti atsižvelgiama į paramos gavimo sąlygų nesilaikymo atvejų reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą, todėl, remiantis reglamento Nr. 640/2014 35 str. 5 d., gali būti taikoma papildoma sankcija – paramos gavėjui ir (arba) partneriui neskiriama parama pagal tą priemonę arba už atitinkamo tipo veiksmus ištikus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus.
21.	Paramos gavėjas Agentūrai neteikia galutinės projekto įgyvendinimo ataskaitos, užbaigto projekto metinės ataskaitos, kaip yra numatyta Įgyvendinimo taisyklėse		Paramos susigrąžinimas 0,5 proc. nuo išmokėtos paramos sumos	Paramos gavėjui nepateikus galutinės projekto įgyvendinimo ataskaitos, užbaigto projekto metinės ataskaitos, išsiunčiamas priminimas ir, jei paramos gavėjas per priminime nustatytą terminą nepateikia minėtų ataskaitų, taikoma sankcija.

22.	Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas pirkimo dokumentų nederino su Agentūra iki pirkimo procedūrų pradžios, kai toks reikalavimas yra nustatytas Įgyvendinimo taisyklėse		Paramos sumažinimas 0,5 proc. nuo investicijų, dėl kurių vykdomas pirkimas, vertės	
23.	Paramos gavėjas įsigijo investiciją už kainą, viršijančią vidutinę rinkos kainą.	Kai investicija įsigyta už kainą, viršijančią vidutinę rinkos kainą	Mokėtinios paramos sumažinimas arba išmokėtos paramos susigrąžinimas kainos, viršijančios vidutinę rinkos kainą, skirtumu	Nustačius, kad investicija yra įsigyta už kainą, viršijančią vidutinę rinkos kainą, paramos suma sumažinama arba susigrąžinama kainos, viršijančios vidutinę rinkos kainą, skirtumu.
24.	Paramos gavėjas ir (arba) partneris yra bankrutuojantis arba likviduojamas projekto įgyvendinimo metu		Paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos	Sankcija taikoma tuo atveju, kai paramos gavėjas (bankroto administratorius) nesutinka tęsti projekte numatytos veiklos arba jeigu įsipareigojimais nėra perimami, išskyrus tuos atvejus, kai yra netyčinis bankrotas.
25.	Paramos gavėjas ir (arba) partneris, vykdydamas projektą, suteikia kitam asmeniui įgaliojimą jo vardu vykdyti projekte nurodytą veiklą, kai tai draudžiama Įgyvendinimo taisyklėse	Kai nustatoma, kad paramos gavėjas ir (arba) partneris, vykdydamas projektą, suteikia kitam asmeniui įgaliojimą vykdyti veiklą, kai tai draudžiama Įgyvendinimo taisyklėse	Paramos sumažinimas ir arba paramos susigrąžinimas nuo paramos sumos	Skiriama sankcija proporcingai laikotarpiui, kuriuo pats paramos gavėjas ir (arba) partneris nevykdė projekte nurodytos veiklos, o buvo suteikęs įgaliojimą (kai tai draudžia Įgyvendinimo taisyklės). Jei įgaliojimas yra tik vienkartiniam konkrečiam veiksmui atlikti, sankcija netaikoma.

26.	Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris, vykdydamas projektą, nesiima veiksmų, kad išvengtų jo ir ES interesų konflikto		Paramos neskyrimas arba paramos sumažinimas ir (arba) paramos susigrąžinimas 100 proc. nuo paramos sumos	Interesų konfliktas apibrėžtas 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL 2012 L 298, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2015/1929 (OL L 286, 2015 10 30, p. 1), 57 straipsnyje.
27.	Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris, vykdydamas projektą, padarė kitų Lietuvos Respublikos ir (arba) ES teisės aktų pažeidimų	Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris, vykdydamas projektą, pažeidė kitus, nei šioje lentelėje nurodyti, Lietuvos Respublikos ir (arba) ES teisės aktų reikalavimus, kiek jie yra susiję su projekto įgyvendinimu	Sankcijos dydis priklauso nuo nustatyto pažeidimo reikšmingumo, masto, trukmės ir pasikartojimo	Nustačiusi tokius pažeidimus, Agentūra taiko sankcijas savo numatyta ir patvirtinta tvarka, atsižvelgdama į pažeidimo reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą. Šis punktas netaikomas, nustatant sankcijas už pirkimų vykdymo tvarkos pažeidimus, taip pat tais atvejais, kai sankcijos dydis yra nustatytas Įgyvendinimo taisyklėse.